

Asia

OSA; Sisäministereiden epävirallinen videokokous 13.11.2020

Kokous

Sisäministereiden epävirallinen videokokous 13.11.2020

Kokouksessa käytiin viimeaikaisten terrori-iskujen jälkeen keskustelua siitä, miten EU:n terrorismintorjunnan toimia voitaisiin tehostaa entisestään. Ministerit tuomitsivat viimeaikaiset iskut ja osoittivat sitoutuneisuutensa ja päättäväisyytensä terrorismin torjumiseksi yhdessä. Ministerit katsoivat, että terrorismia ja väkivaltaista ekstremismia tulee torjua riippumatta taustaideologiasta ja tätä työtä on tehtävä perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Puheenvuoroissa korostettiin muun muassa tiedonvaihtoa ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, terroristisen verkkosisällön poistamista, tehokasta ulkorajavalvontaa ja vieraistaistelijoiden tunnistamista, sekä Europolin vahvistamista. Keskustelun päätteeksi hyväksyttiin sisäministereiden yhteinen lausuma.

Kokouksessa jatkettiin lisäksi keskustelua EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksesta. Puheenjohtajan tavoitteena on saavuttaa joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon mennessä poliittinen yhteisymmärrys uudistuksen keskeisistä kysymyksistä. Käydyssä keskustelussa puheenjohtajaa tuettiin, mutta osa maista piti sopua ennenaikaisena. Yhteisymmärrystä löytyi ulkoisen ulottuvuuden, kolmasmaayhteistyön, ulkorajavalvonnan, palautusten tehostamisen sekä laittoman maahanmuuton ja edelleen liikkumisen ehkäisyn saralla. Sisäisen ulottuvuuden suhteen jäsenmaiden näkemykset sen sijaan erosivat.

1. Viimeaikaiset terrori-iskut ja EU:n terrorismin vastaiset toimet

WK 12724/20; Periaatekeskustelu

Ministerit kävivät Ranskan ja Itävallan viimeaikaisten terrori-iskujen jälkeen keskustelua siitä, miten EU:n terrorismintorjunnan toimia voitaisiin tehostaa entisestään. Keskustelun pohjana toimi terrorismin torjunnasta laadittu sisäministereiden yhteinen lausuma, joka hyväksyttiin keskustelun päätteeksi. Lausumassa ministerit vahvistavat sitoutumisen EU:n yhteisiin arvoihin ja päättäväisyyden torjua terrorismia kokonaisvaltaisesti. Useita turvallisuutta edistäviä toimia on jo tehty EU:ssa, mutta lisätoimet ja -resurssit ovat tarpeen, jotta hyväksytty lainsäädäntö voidaan panna kaikilta osin täytäntöön ja soveltaa sitä, mitä tähän mennessä on sovittu. Jatkotyötä vaativina asiakokonaisuuksina lausumassa mainitaan uskonnonvapaus, sosiaalinen yhteenkuuluvuus, Schengen-alueen turvallisuuden parantaminen, turvallisuudesta huolehtiminen, radikalisoitumisen ehkäiseminen verkossa ja verkon ulkopuolella, tietojenvaihto terroriuhkan tai väkivaltaisten ääriliikkeiden uhkan aiheuttavista

henkilöistä, terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat, EU:n uudistettu tietojärjestelmäarkkitehtuuri, ja julkisten tilojen suojeleminen.

Komissaari Johansson nosti puheenvuorossaan esiin EU:n yhteiset arvot ja korosti solidaarisuutta ja sitä, ettei yksikään maa vastaa asiasta yksinään. Paljon on jo tehty väkivaltaisen ekstremismin ja terrorismin torjumiseksi sen kaikissa muodoissa, ja jo sovitut toimet on toimeenpantava täysimääräisesti. Käsittelyssä olevat lainsäädäntöhankkeet, kuten sähköistä todistusaineistoa ja terroristisen verkkosisällön leviämisen ehkäisemisestä (TCO) koskevat asetukset olisi saatava valmiiksi. Komission tulevista toimista Johansson mainitsi joulukuussa annettavan tiedonannon terrorismintorjunnasta, uuden Schengen-foorumin ja toukokuussa annettavan uuden Schengen-strategian, sekä niin ikään joulukuussa annettavan Europolin mandaatin vahvistamista koskevan asetusehdotuksen. Johanssonin mukaan on tärkeää korostaa, että terrorisminvastaista työtä ei ole suunnattu mitään uskontoa tai poliittista mielipidettä vastaan, vaan kaikkea väkivaltaista ekstremismää vastaan.

Käydyssä keskustelussa ministerit tuomitsivat viimeaikaiset iskut ja osoittivat sitoutuneisuutensa ja päättäväisyytensä terrorismin torjumiseksi yhdessä. Ministerit katsoivat, että terrorismia ja väkivaltaista ekstremismää tulee torjua riippumatta taustaideologiasta ja tätä työtä on tehtävä perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Puheenvuoroissa korostettiin muun muassa tietojenvaihtoa ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, terroristisen verkkosisällön poistamista, tehokasta ulkorajavalvontaa ja vieraistaistelijoiden tunnistamista, sekä Europolin vahvistamista. Lisäksi esille nousi olemassa olevien välineiden täysimääräinen hyödyntäminen, terrorismin rahoituksen estäminen, poliisiyhteistyön vahvistaminen, ja terrorismin ja väkivaltaisen radikalisoitumisen juurisyihin puuttuminen.

Suomi tuomitsi viimeaikaiset iskut ja ilmaisi pahoittelunsa niiden johdosta. Terrorismi koskettaa kaikkia, mistä syystä on tärkeää osoittaa yhteinen sitoutuminen sen torjuntaan. Suomi korostaa terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin kaikkien muotojen torjuntaa taustaideologiasta riippumatta. Kaikkien tulee sitoutua ihmisoikeuksiin, eikä kenenkään ihmisarvoa saa kyseenalaistaa. Tulee välttää eri ryhmien stigmatisointia, sillä se voi johtaa polarisaation lisääntymiseen. Suomi tukee yhteistä julistusta, mutta haluaa nostaa esille erityisesti salausta koskevat kirjaukset ja korostaa yksityisyydensuojasta ja tietosuojasta huolehtimisen tärkeyttä. Kyseessä on monimutkainen kysymys. Suomi pitää toimivaa sosiaalipolitiikkaa parhaana keinona lisätä turvallisuutta. Pandemia on lisännyt turvattomuuden tunnetta ja heikentänyt taloudellista tilannetta, mikä voi lisätä syrjäytymistä ja on vaarana, että haavoittuvat ryhmät tippuvat yhteiskunnan ulkopuolelle. On huolehdittava siitä, että kaikki tuntevat kuuluvansa osaksi yhteiskuntaa. Vihapuheen, syrjinnän ja syrjäytymisen torjunta ovat parhaita keinoja torjua yhteiskuntaa hajottavia voimia.

Puheenjohtaja nosti lopuksi jatkotyöhön liittyen esiin kolme kokonaisuutta: TCO-asetusta koskevien neuvottelujen edistämisen, joulukuussa annettavan tiedonannon terrorismin torjuntaa koskevasta EU:n toimintasuunnitelmasta, sekä joulukuun OSA-neuvostossa hyväksyttävät päätelmät eurooppalaisesta poliisikumppanuudesta.

2. EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus

12718/20; Periaatekeskustelu

Kokouksessa jatkettiin keskustelua EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksesta. Puheenjohtaja totesi, että tavoitteena on saavuttaa joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon mennessä poliittinen yhteisymmärrys uudistuksen keskeisistä kysymyksistä. Näitä ovat muuttoliikkeen ulkoinen ulottuvuus, maahantuloa edeltävä vaihe, solidaarisuusmekanismi, maahanmuutto- ja turvapaikka-asioiden sisäinen ulottuvuus, palauttamisen tehostamiskeinot, EU-virastojen rooli, lailliset väylät Eurooppaan, ja kotouttaminen.

Komissaari Johansson sanoi tukevansa puheenjohtajan lähestymistapaa ja totesi, että on edettävä samanaikaisesti sisäisen ja ulkoisen ulottuvuuden kanssa. Komissio on valmis tarjoamaan lisää tietoa ja simulaatioita siitä, miten ehdotukset toimivat käytännössä.

Käydyssä keskustelussa puheenjohtajaa tuettiin, mutta osa maista piti sopua ennenaikaisena. Yhteisymmärrystä löytyi ulkoisen ulottuvuuden, kolmasmaayhteistyön, ulkorajavalvonnan, palautusten tehostamisen sekä laittoman maahanmuuton ja edelleen liikkumisen ehkäisyn saralla. Monet toivoivat vipuvarsien ja kannustimien laajaa käyttöä takaisinottoyhteistyössä. Myös laillisten muuttoliikeväylien tärkeyttä korostettiin. Sisäisen ulottuvuuden suhteen jäsenmaiden näkemykset sen sijaan erosivat. Erityisesti solidaarisuusmekanismin osalta koettiin olevan vielä paljon avoimia käytännön kysymyksiä, joihin toivotaan vastauksia. Tässä myös komission mainitsemat simulaatiot olisivat hyödyllisiä. Jäsenvaltioiden kannat erosivat edelleen koskien pakollisia sisäisiä siirtoja solidaarisuuden osana. Monet peräänkuuluttivat pakollista solidaarisuutta, mutta katsoivat, että keinojen suhteen tulee olla joustavuutta. Osa taas katsoi, että vastuu ja solidaarisuus eivät ole tasapainossa ja sisäisten siirtojen tulee olla pakollisia. Myös mahdollisuus irrottautua ns. pakettiajattelusta ja hyväksyä tiettyjä ehdotuksia ennen muita jakoi edelleen näkemyksiä.

Suomi kertoi tukevansa puheenjohtajan yritystä saada aikaan poliittinen yhteisymmärrys keskeisistä elementeistä ja identifioida kysymykset, jotka vaativat lisää keskustelua. Hyvä, että puheenjohtajan asiakirja on kokonaisvaltainen. Keskusteluissa pitäisi huomioida, että laillisten muuttoliikeväylien edistäminen on merkittävä osa kokonaisuutta ja tärkeää kumppanimaidemme kannalta. Hyvä, että asiakirja on liikkunut tämän osalta oikeaan suuntaan. Pakollisen rajamenettelyn ja paluusponsoroinnin suhteen asiakirjan tulisi heijastella jäsenmaiden välisiä keskusteluja. Teknisellä tasolla on tehty paljon työtä ja haettu vastuksia keskeisiin kysymyksiin. Suomen näkökulmasta tarvitaan vielä lisää keskusteluja oikeudellisista reunaehdoista. Etenkin pakollinen rajamenettely vaatii kattavan oikeudellisen arvioinnin, joka selventää mm. millä perusteella hakija voidaan ohjata rajamenettelyyn, miten liikkumisoikeutta rajoitetaan, sekä miten taataan oikeusturva ja mahdollisuus muutoksenhakuun oikeudessa. Tästä johtuen Suomi haluaisi, että neuvoston oikeuspalvelu tekisi kirjallisen analyysin edellä mainituista. On ensisijaisen tärkeää, että luotava järjestelmä takaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen. EU:n pitää näyttää esimerkkiä maailmanlaajuisesti. Kaikissa menettelyissä on otettava huomioon haavoittuvassa asemassa olevat sekä lapsen etu. Suomi tukee puheenjohtajan yritystä edistää virastoasetuksen suhteen käytäviä neuvotteluja. Mandaatin päivittäminen olisi erittäin tärkeää ja tarjoaisi heti työkaluja, joilla nykyistä järjestelmää voitaisiin parantaa.

Puheenjohtaja kiitti avoimesta ja hyvästä keskustelusta ja totesi, että keskusteluja jatketaan ja asiaan palataan joulukuun OSA-neuvostossa.

Suomen edustajat

Sisäministeri Maria Ohisalo ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, osa-neuvosto, terrorismi OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, PE, PLM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, VTV
